

#

ตอนที่ ๗

พลายแก้วแต่งงานกับนางพิม

๑ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายแก้ว	ลับพิมไปแล้วตะลึงหลง
ผีพาริบไปตึงใจจง	ลัดดงขามทุ่งมุ่งมา
ลอยละลิวแลกลมดั่งลมพัด	หลีกลัดหนองแนวแถวท่า
เข้าเมืองกาญจน์บุรีด้วยปรีดา	ถึงเคหาผีสุญสว่างพลัน
เจ้าพลายแก้วเข้าไปในบ้านแม่	ชำเลื่องแลอย่างกรายผายผัน
ในจิตรคิดแต่ทางสุพรรณ	โศกศัลย์ถึงน้องให้หมองใจ
โอ้เจ้าพิมผู้เพื่อนชีวิตพี่	ปานนี้เจ้าจะเศร้ากำสรดให้
จะหมองศรีเพราะพี่นี้จากไกล	เหลืออาลัยแล้วเจ้าพิมของพี่เอย
มาด้วยก็จะได้มาไหว้แม่	ทุกข์แท้เหลือวิตกแล้วอกเอ๋ย
ผู้ใดใครจะให้เจ้าสบาย	เดินเลยขึ้นเรือนด้วยทันใด
ตรงเข้าเรือนแม่แลเห็นหน้า	กอดดินมารดาน้ำตาไหล
ทองประศรีเห็นลูกตะลึงไป	เออแก้วแม่อังไรจึงสีกมา
เป็นไรพ่อจอมกระหม่อมแม่	ตั้งแต่ร้องไห้ไม่เงยหน้า
เงินทองเจ้าได้ที่ไหนมา	น้ำตาพลอยย้อยลงด้วยลูกรัก
เจ้าพลายแก้วก้มกราบกับบาทา	แม่ขาคั้งนี้ฉันททุกข์หนัก
เหลือทุกข์สุดทนเป็นพันนัก	เพราะพิน้องรักรักใคร่กัน
จากเจ้าเจ้าให้ซึ่งเงินตรา	ห้าชั่งนี้มาทำทุนนั้น
ให้สู่ขอต่อแม่ศรีประจัน	ไม่ให้ป็นบอกความจะตามมา

เอ็นดูลูกเกิดแม่บังเกิดเกล้า	พิมเศร้าโศกสรว้อยอยู่คอยท่า
สงสารน้องต้องกินแต่น้ำตา	แม่จงกรุณาอย่าเฉยเมย ฯ
๑ ทองประศรีว่ากรรมเอ๋ยกรรมแล้ว	พ่อแก้วแก้วตาของแม่เอ๋ย
บวชก่อนเกิดอย่าเพ่มีเมียเลย	แม่จะได้ชมเชยชายจีวร
พ่อเจ้าเขาก็ตายไปนานแล้ว	ลูกแก้วจงโปรดแกเสียก่อน
บวชสักสองพรรษาอย่าอาวรณ์	สีกมาแม่จะผ่อนให้มีเมีย
จะขอให้เป็นลูกเขยเจ้าพระยา	ฟังคำแม่ว่าจงทิ้งเสีย
อย่างอิพิมไม่นำมาเป็นเมีย	กะปลกกะเปลี้ยปลอบลูกพิไรไป
งามกว่าพิมนี้ก็มีมั่ง	ฤจะเอาชาววังจะขอให้
ถวายจานเงินทองต้องพระทัย	ก็จะได้นางในที่ชื่นตา ฯ
๑ เจ้าพลายแก้วฟังแล้วกราบดินพลัน	นางสวรรค์ลูกก็ไม่ปรารถนา
นางในงามแต่กิริยา	จะเปรียบพิมแก้วตาเห็นเต็มที
งามประเสริฐเลิศล้ำทั้งขำคม	งามหน้างามนมเนื้อสองสี
ไม่เทียมทันทั้งสุพรรณบุรี	เห็นไม่มีใครสู้คู่ดงงาม
เจ้าประคุณทูนหัวของลูกแก้ว	มีเมียแล้วบวชได้ดอกไม้อหาม
แม่อย่าทานทัดขัดความ	แม่นมิตามใจลูกคงมรณา ฯ
๑ ทองประศรีฟังลูกก็สงสาร	แถมใจให้รำคาญเป็นหนักหนา
ปลอบว่าอย่าทุกข์เลยแก้วตา	เมื่อไม่ฟังแม่ว่าก็ตามใจ
ขอเขาเขาก็ให้ดอกลูกอา	เป็นเพื่อนบ้านกันมาไม่เสียได้
คงจะได้เป็นเมียอย่าเสียใจ	อย่าร้องไห้จงไปกินข้าวปลา ฯ
๑ พลายแก้วฟังแล้วก็ดีใจ	หายร้องไห้ลูกลงไปตื่นท่า
อาบน้ำแล้วกินซึ่งข้าวปลา	ทองประศรีเรียกเข้ามาไว
เอ็งไปท่าเลื่อยโรงกระดาน	คิดอ่านซื้อเรือนเขาทำใหม่

เงินสามชั่งนี้เอ็งเอาไป

ห้าห้องเสาสร้างให้เสร็จสรรพ

เทียมเกวียนสองเล่มมาด้วยกัน

ทองประศรีจัดแจงซื้อน้ำตาล

ประทุกเกวียนสิบเล่มเต็มประดา

ทองประศรีก็เรียกชั่งบ่าวข้า

กำซัปลั่งพุดจากับข้าไท

พวกผู้ชายให้อยู่ดูบ้านช่อง

สั่งพลางทางเข้าไปในเรือน

เข้าห้องหับประตูอยู่คนเดียว

คะนึ่งพินิมสนิทคิดระคาง

๑ ครั้นรุ่งแสงสุริยขึ้นขึ้นทันที

ข้าคนขนของมากองไว้

เจ้าพลายแก้วขี่เกวียนเล่มหนึ่งมา

อาดอาดอ้ออิงอลวน

หัวคำรำไปจนรุ่งเช้า

ตะวันเที่ยงหยุดนอนผ่อนสบาย

พระสุริยาร้อนเรื่อลงริมดง

สกุณารำร้องระงมไพร

เจ้าพลายแก้วแว่วหวาดชะนีโย

ลูกน้อยเหนียวนึ่งบนกิ่งรัง

เห็นค่างเคียงนางอยู่ข้างคู่

เหมือนพินน้อยแนบนั่งฟังเจรจา

ซื้อเขาให้ได้มาโดยพลัน

บ่าวรับจับควายขี่ขม้น

ครู่หนึ่งถึงพลันก็ซื้อมา

เปรี้ยวหวานหมากมะพร้าวเป็นหนักหนา

พระสุริยาพอพลบลงทันใด

เข้ามาพร้อมหน้าหาข้าไม่

แบ่งอยู่แบ่งไปให้เฝ้าเรือน

เก็บของให้ดินางมีนางเหมือน

เจ้าพลายเชือนเล่นลูกเข้าหอกกลาง

แสนเสียวสั้วมสอดคอดหมอนข้าง

นึกถึงนางจนหลับระงับไป ฯ

ทองประศรีก็ลงจากเรือนใหญ่

หญิงชายพวกไพร่ห้าสิบคน

หัวหน้าขับเข้าในไพร่สนธ

แสงแดดร้อนรนให้พักควาย

กินข้าวแล้วก็ขับไปจนสาย

เวลาบ่ายควายเทียมแล้วขับไป

เลี้ยวลงเกือบลับพระเมรุใหญ่

เรไรหึ่งรอบลำควนดง

วิเวกโวยหวี่หวีดประหวั่นหว้าง

เหมือนพินพีเจ้าสั่งแต่แรกมา

พิศดูเตือนใจอาลัยหา

เจ้าแก้วตาปานฉะนี้จจะอย่างไร

ครั้นถึงที่เกี่ยวประทับหยุด

บ่าวข้าหาพินมาสุ่มไฟ

แต่แรมร้อนนอนทางมากกลางป่า

ก็หยุดควายท่ายสวนศรีประจัน

ข้าไทตัดไม้ที่ในป่า

บ้างแบกบ้างวางอยู่กร่างโกร่ง

ปีกเสาเข้าพริ้งกริ้งอกไก่

เกี่ยวเอาแฝกมาทำฝาบัง

๑ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายแก้ว

คิดถึงพิมพิลาไลยด้วยไปนาน

เอ็นดูเจ้าจะเศร้าโศกสะอื้น

คิดพลางอย่างเยื้องขำเลื่องไป

ลอยละลิวปลิวโผยมพยับแสง

ดวงดาวขาวสว่างกลางนภา

ฟังเสียงสังข์สัตว์สังัดเจียบ

กลิ้งครกยกเท้าก้าวขึ้นพลัน

บานหน้าต่างกางเปิดก็ปิ่นเข้า

สว่างแสงขวาลาระยาไฟ

บ้างกรนครงละเมอเพื่อเกาหิด

ถึงประตูปาประจันเขาลั่นกลอน

ประจรรู่ม่านทางเห็นนางหลับ

กอดนางพลางปลุกเจ้าปลื้มใจ

๑ นางพิมประหม่าผวาพิน

อุตุลุดพักควายหาข้าไม่

กิ่นอนไถ่หนองน้ำเป็นสำคัญ

ไม่เข้ามาถึงสุพรรณนั้น

สั่งบ่าวไพร่ทั้งนั้นให้ปลุกโรง

บ้างอุตุคร่าถากพินสนั่นโผง

เสียงโปกโป้งเจาะชุดอยู่ตึงตัง

กลอนใส่่มงหลังคาทั้งห้าหลัง

ทองประศรีเข้ายังอยู่สำราญ ฯ

ครั้นค่ำแล้วปริดีเปรมเกษมสานต์

จะรำคาญคอยพี่ที่มาไกล

ไม่มีชื่นมื่นคงเพราะสงสัย

อำไพส่องแสงพระจันทร์รา

กระจ่างแจ่มแจ่มจัดจรัสหล้า

ก็เดินมาถึงบ้านศรีประจัน

ค่อยย่องเหยียบมาข้างหอกกลางกัน

สะเดาะกลอนถอนลั่นออกทันใด

ถึงห้องเจ้าพิมเพื่อนพิสมัย

คนอยู่ในเรือนหลับสนิทนอน

ขาชันไม่ทันปิดซึ่งผ้าผ่อน

สะเดาะถอนลั่นหลุดเดินเข้าไป

เลื่อนขยับยับยังเข้านั่งไถ่

อย่าหลับไหลเลยลุกขึ้นเถิดรา ฯ

สะดุ้งตื่นตกใจเป็นหนักหนา

ไม่ทันพิศคิดว่าขโมยมา	นางผวาร์่องหวิดจะวิ่งไป
เจ้าพลายแก้วฉวยมือถือถนัด	จะสะบัดบิณฑน์พีไปไหน
พืมาแล้วแก้วตาดอย่าตกใจ	เป็นห่วงใยอยู่ด้วยเจ้าจึงเข้ามา
แต่วันไปน้ำใจให้มุ่นหมก	วิตกด้วยน้องน้อยจะคอยท่า
พอถึงบ้านวานวอนให้แม่มา	ท่านมารดาขัดใจพิไม่ฟัง
แต่ร้องให้ร้องห่มจนลมจับ	ท่านก็รับขอให้ตั้งใจหวัง
จึงรีบจากเรือนมาในป่าร้าง	กระทั่งถึงเช้าวันนี้พี่ก็มา ฯ
๑ นางพมิ่งพึงสันสงสัย	ดีใจยิ้มยับเข้าไปหา
แอบอิงพิงทับกับอุรา	ถ้าหม่อมแม่มีเมตตาจะทำตาย
ถ้าแม้นไม่จริงจึงเหมือนดังว่า	ฉันไม่ขอดูหน้าท่านทั้งหลาย
ไม่รักอยู่เป็นคนให้ทนาย	โอ้อ้อพลายแก้วพี่จงกรุณา ฯ
๑ เจ้าพลายแก้วพึงชอบพลอบประโลม	พี่รักโฉมเยาวยอดเสนหา
อย่าสงสัยที่ใจไม่สัจจา	แม้นแผ่วออกได้จะให้ดู
นี้สุดคิดที่จะปลิดให้ดูได้	ถึงตัวไปใจพี่ก็ยังอยู่
ห่วงหลังด้วยขุนช้างเป็นศัตรู	อุตสาห์สู้รบรัดมานังงาน
อย่าเศร้าศรีพຼ່ງนี้กำหนดแน่	คุณแม่ท่านจะมาหาถึงบ้าน
ขอร้องต้องตามคำโบราณ	ว่าพลางทางสะพานสะพักชม
เผยออกยกนางขึ้นวางตัก	กำเรีบรักเชยชิดสนิทสนม
ป่วนปั่นกระแสนเสียวเกลียวกลม	ก็เกิดลมพายุใหญ่ประลัยกัลป์
พัดกระพือโผงผางจะล้างโลก	พระสุเมรุเอนโยกตลอดล้น
สะท้อนท้องคงคาพนาวัน	มีดอาทิตย์มีดจันทร์จลาจล
พฤกษาดอกงอกงามอยู่ตามฝั่ง	ก็ย่อยยับพับพังกระทั้งต้น
ฟ้าเปรี้ยงเสียงร้องก้องคำรน	แต่พอฟนตกหายพายุฮือ

เสร็จประสงค์ตรงมาเปิดหน้าต่าง

ส่วมสอดกอดน้องทั้งสองมือ

คุเหว่าเราเร่งพระอาทิตย์

ค่อยอยู่จดีพี่ขอลา

นางพิมจับจูงข้อมือแก้ว

บ่าวหญิงนึ่งหลับระงับใจ

ถึงนอกชานเปิดบานประตูให้

ค่อยอยู่จดีพี่ขอลา

พอพ้นเรือนแสงเดือนดับหุบรู้

ครู่หนึ่งถึงที่อาศัยพลัน

๑ ครั้นรุ่งแจ้งแสงสว่างหล้า

ล้างหน้าดำหมากใส่ปากไว้

จึงร้องเรียกตาสนกับตาเสา

ปรึกษาว่าตูข้าจะขอวาน

เถ้าแก่รับคำแล้วอำลา

นุ่งผ้าตามะกล่าดูข้าครั้น

ทองประศรีนุ่งผ้าตาบัวปก

พร้อมกันทันใดก็ไคลคลา

พลายแก้วก็เสกขี้ผึ้งให้

เถ้าแก่รับเอาเข้าสีพลัน

ครู่หนึ่งถึงบ้านศรีประจัน

ศรีประจันเปิดหน้าต่างพลางแลมา

อินันอายนื้อชี้ครอก

เอะนี้มีสว่างขึ้นแล้วฤ

ไก่อระพือปีกชนสนั่นมา

จำจิตรจากไปไกลเคหา

เจ้าจงมาส่งพี่เพียงบันได

ก็คลาศแล้วเปิดประตูหอกกลางให้

ก้าวพลอมพร้อมไปทั้งสองรา

ยังอาลัยเหลียวหลังกมาสั่งว่า

แล้วหันหน้าลงบันไดไปจับพลัน

ออกประตูรั้วใหญ่แล้วผายผัน

เข้าในโรงนั้นสำราญใจ ฯ

ทองประศรีตื่นตาหาเข้าไม่

นั่งเคี้ยวไปไปแล้วตรองการ

ยายมึงยายเฒ่าเป็นเพื่อนบ้าน

คิดอ่านขอลูกสาวศรีประจัน

ไปเคหาแต่งตัวขมิขมัน

ห่มปักไหมมันดูเหมาะตา

ห่มขาวพุดดอกพอสมนหน้า

ข้าถือสมุกหมากสากตะบัน

ด้วยหัวใจกรณีย์ดีขยัน

ยายทองประศรีนั้นนำหน้ามา

แกตัวสั้นร้องเรียกให้ดูหมา

เห็นแล้วเรียกข้าดำอิงไป

แขกมาหาบอกแก่กูไม่

บ่าวกลัวตัวสั้นลงบันได
แล้วเอาเสื้อสาตามาลาตปู
มานั่งล้อมพร้อมหน้าพูดจากัน
ตุนิกนิกสงสารอทองประศรี
ร่างรูปชูปชิตลงผิदनิก
เมื่อเป็นโทษท่านโปรดให้ฆ่าฉัว
กับลูกชายหายไประยะหนึ่งใด
เดี๋ยวนี้สุขทุกข์อย่างไรหนอ
ฤๅขัดสนจนใจด้วยภัยพาล
๑ ทองประศรีตอบคำศรีประจัน
ยากยับอับจนเป็นพันไป
ตกยากจากเมืองสุพรรณไป
ถูกริบฉิบหายไปทุกตา
ได้เงินใส่สมุกกับลูกรัก
แต่ซุกซ่อนดันป่าไปกว่าเดือน
เขาพากันเมตตาดื้อนรับไว้
ยากยับอับจนเป็นพันรู้
จะขอพรรณพิกแพงแตงน้ำเต้า
ทั้งอึดคัดขัดสนจนเงินตรา
อยู่รองเท่านั้นเฝ้าว่าเกือกหนัง
ได้บากบั้นมาถึงเรือนอย่าเบือนไป
๑ ศรีประจันได้ฟังทางหัวเราะ
เราก็เป็นเพื่อนบ้านกันนานมา

วิ่งไขว่มารับขึ้นเรือนพลัน
หมากพลูใส่เชี่ยนขมิ้นมัน
ศรีประจันปราศรัยทายทัก
จากกันไปหลายปีติดัก
หัวหงอกฟันหักดูหนักไป
ครั้งนั้นตัวอเจ้าไปอยู่ไหน
สิบเอ็ดปีแล้วจึงได้มาพบพาน
พอทำมาหากินเป็นถิ่นฐาน
ที่มบ้านตุนีด้วยเหตุใด ๆ
ว่าทุกวันเราทุกข์หาสุขไม่
ออเจ้ายอมแฉ่งใจแต่ไรมา
เมื่อครั้งขุนไกรดบสังขาร์
ว้าวควายไร่นาทั้งบ้านเรือน
กลัwnกหนีวางเข้ากลางเถื่อน
พอพบเพื่อนกันเข้าเขาเอ็นดู
ยกเหย้าเรือนให้อาศัยอยู่
อุตสาห์สู้บุกแผกแบกหน้ามา
ที่ออเจ้าไปปลุกในไร่ข้าว
จะมาขายออแก้วให้ช่วงใช้
ไม่เชื่อฟังก็จะหาประกันให้
จะได้ฤๅไม่ได้ให้ว่ามา ๆ
จำเพาะจะมาอ้อมค้อมว่า
ลูกข้าจะหวงไว้ทำไม

ถึงยากจนอย่างไรก็ไม่ว่า

อุตสาห์ทำมาหากินไป

ถึงเงินทองเป็นของพ่อแม่ให้

ตุจะขอถามความท่านยาย

ไม่เล่นเบี้ยกินเหล้าเมากัญชา

จะสูงต่ำดำขาวสักคราวใคร

๑ ครานั้นตาสนกับตาเสา

ว่านานไปท่านจะได้ฟังฟัง

ว่านอนสอนง่ายชายฉลาด

รุ่นหนุ่มน้อยจ้อยเรียบร้อยดี

เมื่อเป็นเณรก็เทศน์มัทรีได้

เมื่อปีกลายคุณยายเป็นเจ้ากัณฑ์

เปลื้องผ้าออกบูชาซึ่งกัณฑ์เทศน์

เปลื้องผ้าทับผ้าเจ้าพิมไฉ

๑ ศรีประจันได้ฟังก็ชอบใจ

เราก็คิดรำคาญมานานเข้า

จะตกแต่งให้ปันเสียพันตา

อายุคนนี้จะนานสักปานใด

ข้าจะให้ลูกข้าสืบห้าซ่ง

ผ้าไหว้สำหรับหนึ่งก็พอดี

เดือนสิบสองวันเสาร์ขึ้นเก้าค่ำ

ทองประศรีรับคำมิได้นาน

ครั้นได้เวลาควรชวนกันลา

แต่พรว้าขัดหลังมาจะยกให้

รู้ทำรู้ได้ด้วยง่ายดาย

ไม่รู้รักษาไว้ก็ฉิบหาย

ลูกชายนั่นดีทุกอย่างไร

ผืนผ้ามั่นسوب้างฤไม่

ตวยังไม่เห็นแก่ตาว่าตามจริง ฯ

อีกทั้งยายเฒ่าแลยายมิ่ง

ลูกทองประศรีดียิ่งนะคนนี้

ทั้งรูปทรงก็สะอาดสำอางศรี

ความชั่วไม่มีสักสิ่งอัน

เพราะเจาะจับใจดีขยัน

วันนั้นเจ้าพิมฟังยังชอบใจ

เกิดเหตุเพราะขุนช้างมันทำให้

คุณยายจำไม่ได้ฤไรนา ฯ

ตอบว่าอ่อนนิกได้แล้วที่ว่า

ด้วยลูกข้าคนเดียวดังดวงใจ

ตัวเราก็อชรามักเจ็บไข้

มีหาไม่จะทำแต่ตามมี

ชั้นหมากมั่งน้อยมากไม่จู้จี้

หอมมีห้าห้องฝากระดาน

กำหนดงานจะทำให้คิดอ่าน

ตามแต่ท่านจะคิดไม่ขัดใจ

ทองประศรีก็มาหาข้าไม่

ถึงที่อยู่พลันเข้าทันใด

๑ ศรีประจันก็สั่งซึ่งบ่าวข้า

ซื้อหมากมะพร้าวจาวตาล

เอาหมากพลูใส่พานมิทันช้า

ถึงวัดแคขึ้นกุฎีเข้าไป

สมภารผินหลังนั่งเล่นหมากรูก

เข้ากลจะจนที่ตากกลาง

ตีฉันมาหมายว่าจะนิมนต์

ศรีประจันว่าตีฉันจะทำบุญ

เหลียวเห็นศรีประจันกลั่นหัวร่อ

ศรีประจันว่าฉันมีทำวน

จะแต่งงานออพิมพิลาไลย

ตัวฉันนี้เล่าแก่เล่าลง

๑ สมภารได้ฟังก็ตอบไป

เมื่อปีกลายกูได้เห็นมันมา

ผูกจับปึงเทียววิ่งอยู่ในวัด

กูเอาไม้เท้างามไล่ตามแทง

ไม่เห็นหน้าสองปีมามีผิว

สีกายาก็คล้ายลงครันครัน

๑ ครานั้นท่านยายศรีประจัน

ไม่เที่ยงแท้จริงจังสังขาร

นัดแนะจะจ้งจำฉันอำลา

ครู่หนึ่งถึงบ้านขึ้นบันได

บอกลูกชายให้รู้การ ฯ

ให้จัดหาข้าวของอลหม่าน

ทั้งควาหวานทำอิงคะนึ่งไป

ร้องเรียกบ่าวข้าลงเรือใหญ่

ศรีประจันนั่งไหว้แล้วว่าพลาญ

สบสนุกจับโคนเข้าโยนผาง

ศรีประจันเรียกค้ำว่าเจ้าคุณ

สมภารว่าไม่จนให้หลบขุน

สมภารว่าเรือจุนเข้ารูกจน

จึงถามข้อเนื้อความตามเหตุผล

อาราธนาสวนมนต์สักสิบองค์

กำหนดนับวันไว้อย่าไหลหลง

จะทำให้เสียให้คงเห็นทันตา ฯ

มันมีผิวได้แล้วฤหว่า

ยังอาบน้ำแก้ผ้าตาแดงแดง

มันหักตัดต้นไม้ไต่ย้อยแย่ง

เกลียดน้ำหน้าดำแข่งอยู่ทุกวัน

เร่งคิดถึงตัวเถิดเราทัน

มันก็แก่ลงด้วยกันแล้วสีกา ฯ

ว่าคุณก็เหมือนกันแลเจ้าข้า

หน้อยหนึ่งก็จะพากันตายไป

ลงจากกุฎีมาหาข้าไม่

แกจัดข้าวของไว้เป็นมากมาย ฯ

๑ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายแก้ว	ครั้นถึงกำหนดแล้วจึงนัดหมาย
บอกแขกปลูกเรือนเพื่อนผู้ชาย	มายังบ้านท่านยายศรีประจัน
ให้ชุดหลุมระดับชักปึกเสามอ	เอาเครื่องเรือนมารอไว้ที่นั่น
ตีสิบเอ็ดไถลั้งฤกษ์สำคัญ	ก็ทำขวัญเสาสเสร็จเจ็ดนาทีก่อน
แล้วให้ลั่นฆ้องหิ่่งโห่กระหน้า	ยกเสาใส่ชำประจำที่
สับซื้อพริ้งติดสนิท	ตะปูตียกเสาดังตั้งขึ้นไว้
ใส่เต้าจึงเข้าแปลนพลัน	เอาจันทันเข้าไปรับกับอกไก่
พาดกลอนผ่อนมุงกันยู่ไป	จั่วใส่เข้าฝาเซ็ดหน้าอิง
บ้างเจาะถากถุ้งเฉียงเสียงเอะอะ	เกะกะกบไสไซเหล็กจิ้ง
บางผ่าฟันสนั่นอิงคะนิง	วันหนึ่งแล้วเสร็จสำเร็จการ
ศรีประจันแกล่เรียกว่าวข้า	ให้ยกสำหรับมาทั้งคาวหวาน
เลี้ยงดูสับสนคนทำงาน	อ้อมแล้วไปบ้านด้วยทันใด ๆ
๑ ครั้นรุ่งเช้าขึ้นพลันเป็นวันดี	ทองประศรีจัดเรือกัญญาใหญ่
เอาขันหมากลงบรรทุกขลุ่ยขลุ่ยไป	หามโหรี่ใส่ท้ายกัญญา
ขันหมากเอกเลือกเอาที่รูปสวย	นุ่งยกหม่มผวยจับผิวหน้า
ก็ออกเรือด้วยพลันทันเวลา	ครู่หนึ่งถึงท่าศรีประจัน
จึงจอดเรือเข้าหน้าสะพานใหญ่	ตามผลวิ่งไปเอาไม้กั้น
เสียเงินทองให้ขึ้นไปพลัน	ขนขันหมากขึ้นบนบันได
ยายเป้าเถ่าแก้อยู่ที่บ้าน	ก็นับขานเงินตราแลผ้าไหว
ครบจำนวนถ้วนที่สัญญาไว้	ให้ขนเข้าไปในเรือนพลัน
แถมพยกของมาเลี้ยงดู	ครั้นกินอยู่อิ่มดีขมิ้น
ก็กลับเรือมาพร้อมหน้ากัน	ถึงพลันจอดท่าพากันไป ๆ
๑ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายแก้ว	ครั้นบ่ายแล้วยกเหล้ามาทั้งไห

ทั้งกับแก้มตัมแกงที่แต่งไว้

เอ็งจรีบไปอย่าได้ช้า

ว่ากูเชิญให้ไปด้วยกัน

อ้ายไทยรับคำแล้วอ้อลา

ถึงบ้านขุนช้างพลางแลดู

พอเพลาขุนช้างมานั่งเล่น

เดี๋ยวนี้พลายแก้วผู้แว่วไว

พลายแก้วขัดสนจนเพื่อนบ่าว

ขอเชิญพ่อบุไปให้เห็นวัน

๑ ขุนช้างได้ฟังอ้ายไทยว่า

เสียดายพิมผูกพันใจสั่นร้าว

โอ้อวอนิจจาแก้วตาพี่

คงจะพากเพียรไปมิได้ฟัง

คิดแล้วอาบน้ำนุ่งผ้า

ห่มसानปักทองเยื้องย่องไป

ครั้นถึงที่อยู่เจ้าพลายแก้ว

จึงชวนกันนั่งกินรินสุรา

เจ้าพลายแก้วจึงว่าเจ้าเกลอเอ๋ย

รู้ว่าเป็นเมียเอ็งกูเกรงใจ

ขุนช้างฟังว่าทำหน้าเก้อ

มันเอ็งไม่รักกูจักเอา

๑ ครั้นพระสุริยาเวลาบ่าย

ลงเรือพร้อมกันมีทนนาน

จึงเรียกอ้ายไทยมาสั่งพลัน

ไปหาบอกท่านขุนช้างนั้น

วานท่านมาเป็นเพื่อนบ่าวกู

รีบเร่งเร็วมาไม่หยุดอยู่

ก็เดินจูงขึ้นเรือนด้วยทันใด

อ้ายไทยแลเห็นยกมือไหว้

ขอแม่พิมได้แต่งงานกัน

ให้ฉันมาราบเท้าอย่าเด็ดฉันท์

อย่าช้าเลยทันจงแต่งตัว ฯ

ดังใครเขาดาบฝ่ากระบानหัว

น้ำตารั้วหันหน้าเข้าฝาบัง

ครั้งนี้เห็นไม่ได้ตั้งใจหวัง

ถึงเป็นเมียก็ซ้งมันเป็นไร

ยกทองของพระยาละครให้

บ่าวไพร่ตามหลังสะพรั่งมา

เพื่อนบ่าวมาแล้วนั่งพร้อมหน้า

เมามายพูดจากันอิงไป

อย่าถือเลยที่นางพิมเรารักใคร่

เอ็นดูเถิดจงให้เสียแก่เรา

นิจจาเกลอดอกหาไม้ไม่ให้เจ้า

ว่าแล้วกินเหล้าเมาสำราญ ฯ

พลายแก้วย่างกรายมาจากบ้าน

รีบมายังบ้านศรีประจัน

กับเพื่อนบ่าวก็ก้าวขึ้นบนหอ

เพื่อนสาวเข้าห้อมล้อมกัน

นั่งลงตรงหน้าท่านสมภาร

ขุนช้างเห็นพิมกระหิ่มใจ

หยิบพานมาว่าจะกินหมาก

เคี้ยวเล่นไปไปได้แต่พลู

พระสงฆ์สวดมนต์รำกระหน่ำไป

นางมันแม่แปรกแทรกเข้ามา

นางมันรันหัวลงต่ำเปาะ

ขุนช้างจุดผ้าคว่ำจิ้มดื้อ

สวดมนต์จบพลันมิทันช้า

ฉันแล้วลาไปตั้งใจ

๑ ศรีประจันไหยกทั้งหวานคาว

กินอิ่มแล้วพลันทันที

ตลับถมตะทองกระทบเมียง

พอพลบค่ำย่าแสงสุริยา

เจ้าพลายแก้วกับเหล่าเพื่อนบาวนั้น

จึงพูดกับมารดาด้วยปรานี

ช้างม้าวัวควายไร่นา

ทองประศรีตอบพลันทันใด

ผู้คนทำงานพานเหนื่อยเหน็ด

เจ้าจงไปอยู่บ้านศรีประจัน

๑ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายแก้ว

พระมารอสวดมนต์สำรวมมัน

ออกจากเรือนนั้นมาทันใด

แล้วท่านจึงส่งมงคลให้

ตะลึงไปตาเพ่งเขม็งดู

มันผิปกาส่งไฟไล่ไปรู่

เพื่อนบ่าวเขารู้หัวเราะฮา

เอน้ำซัดสาดให้อยู่ฉานฉ่า

ขุนช้างเข้าคร่ำเอาข้อมือ

พ่อเงาะวางฉันอย่าดันดื้อ

ไม่วางถุ้ยถ้อยถ้อยต่อyekong

เอน้ำขามาประเคนให้พระสงฆ์

ลูกลงบันไดไปกุฎี ฯ

เลี้ยงพวกเจ้าบ่าวอยู่อิงมี

เอาของที่แถมพยกออกมา

มาวางเรียงส่งให้ได้พร้อมหน้า

ขุนช้างไปเคหาด้วยทันที

ก็พากันมาหาทองประศรี

แล้วงานวันนี้จะอยู่เอย

ทั้งเคหาหาใครอยู่ไม่

ค่อยค่อยไปเถิดจะข้าสักร้าว

ฟังจะเสร็จยังไม่ควรจะผายผัน

ไปกินนอนอยู่นั้นเถิดเจ้าพลาย ฯ

ครั้นเวลาล่วงแล้วตะวันบ่าย

แต่งตัวสำอองแล้ว่างกราย

ขึ้นบนบันไดเข้าในหอ

นอนหอรอถ้วนกำหนดวัน

๑ ครานั้นท่านยายศรีประจัน

ประโลมปลอบลูกน้อยกลอยใจ

โอ้เจ้าพมนี้มนวลของแม่เอ๋ย

ร้อยชั่งจงบึงคำมารดา

ร้อยคนพันคนไม่คลใจ

แม่เลี้ยงไว้มิให้อันใดแพว

ครั้นเติบโตใหญ่จะไปเสียจากอก

ฉวยชุกคำทำผิดแม่คิดกลัว

เนื้อเย็นจะเป็นซึ่งแม่เรือน

เข้านอกออกในให้ระวัง

อย่าหึงหวงจ้วงจาบประจานเงิน

แม่เลี้ยงมาหวังว่าจะให้ดี

สอนลูกอยู่จนล่วงเข้ายามแล้ว

โลมเล่าเอาใจให้โคลคลา

เสียงกรุกเจ้าพลายลูกลงจากเตียง

ขวลาต้องหน้าเป็นนวลลอย

นั่งแล้วจึงยายศรีประจัน

จงกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงกันให้เย็นง

ผิดพลั้งสั่งสอนกันก่อนหนา

ค่อยอยู่เถิดมารดาจะลาไป

ไปยังบ้านท่านยายศรีประจัน

ก็พอสันแสงสุริย์ฉัน

แสนกระสันถึงเจ้าพมพิลาไลย ฯ

ครั้นถ้วนสามวันหาช้าไม่

ด้วยไม่รู้กลมารยา

เจ้าไม่เคยให้ชายเสนาหา

นี้คู่เคยของเจ้ามาแต่ก่อนแล้ว

จำเพาะเจาะได้เจ้าพลายแก้ว

แต่แนวไม้เปรียะหนึ่งไม่ต้องตัว

แม่วิตกอยู่ด้วยเจ้าจะเลี้ยงผัว

อย่าทำชั่วชั้นเชิงให้ชายชัง

ทำให้เหมือนแม่สอนมาแต่หลัง

ลูกนั่งนอนบงแบ่สามมี

อย่าก่อเก็นก่อนผัวไม่พอที่

จงเป็นศรีสวัสดิสุขทุกเวลา

เจ้าพลายแก้วจะคอยละห้อยหา

เข้าในหอเห็นหน้าเจ้าพลายน้อย

นางพมเมียงแฝงแม่มาร้อยร้อย

พอปะตาก็ขม้อยละมุนลง

ว่าฉันทาพมขึ้นมาส่ง

กว่าจะปลงชีวิตชีวาลัย

อย่าตีต่อกันมีหาดีไม่

นางพมเหนียวแม่ไว้ไม่วางมือ

ดูดซัฟลักก์วุ่นจะหมุนวีน

ศรีประจันलगนางให้วางมือ

๑ ครานั้นจึงโฉมเจ้าพลายแก้ว

กระหิ้มยืมด้วยเจ้าพิมพิลาไลย

ร้อยซั้งนั้เงิยเสียไยเล่า

ร้อนฤจะกระพือให้พินอน

ว่าพลางทางกระถกเข้านั้ซิด

นั้ไยไปนอนเสียด้วยกัน

๑ นางพินยืมเยื่อนแล้วเปื่อนผัน

สะกิดสะเกาเข้าซั้เฝ้าจั้ไซ

เจ้าพลายแก้วลุดไปเข้าในมั่ง

นางพินยืมยิ้นซั้ถอนกลอน

เสียงกรุกเจ้าพลายลุดฉวยชายผ้า

ไม่พอที่จู้จั้ซั้มาเป้น

มาจับมือร้อรอบอยู่เร่าเร่า

ร้อนเหลือเหงื่อตกกระปรกกระปรอม

เออเจ้าเอามาหากันเล่น

เป็ดนมกลมปลั้ดงดอกบัว

จะหิบบั้แงฤมาแย่งผ้าห่มไว้

เมื่อหัวค้ำทำซั้ไม่ลืมตา

เป็ดโถน้ำอบตรลบกลืน

เจ้าพลายย่องแอบหลังบั้เงาตัว

มิใช่การวานอย่ามาจู้จั้

แม่จะทิ้งฉันไว้ที่นี้ฤ

ร้อหิบบั้ประตู่ห้องย่องออกไป ๑

ท่านผู้ใหญ่ไปแล้วยังผ่องใส

เข้านั้แนบแอบใกล้แล้วกล่าววอน

ขอเชิญเจ้าร่วมมั่งเสมอหมอน

พื่ออยู่ก่อนคอยเจ้าถึงสามวัน

กอดสะกิดประทับแล้วรับขวัญ

สะดุ้งหว่นจักจั้กระเดียมใจ ๑

ไ้ฮ้อย่าเล่นเซ่นนั้ทนไม่ได้

ไปนอนเถิดฉันไซ้รั้งไม่นอน

ยุ้งเจ้าเอ๋ยจุดเทียนมานั้ก่อน

ร้อนนั้จักไปนั้เล่นเย็นเย็น

ฟ้าผ่าเถิดเจ้าแก้วนี้ทำเชิญ

ไซ้จะเร้นหนีไปไม่ยินยอม

หิวเหมือนอยากข้าวเจียวฤหม่อม

บั้แงหอมน้ำอบจะลุดตัว

พอเย็นเย็นใจมั่งจะยังซั้ว

แต่มีมีม้วยยังอล่างกระจำงตา

นั้อะไรจะรูงแล้วฤขา

สะบัดหน้าวิ่งแร้ไปแต่ตัว

รินมาให้มากจะฝากผ้า

โอ้ยรินร้อเสียแล้วพินยืมละไม

หกแล้วก็ยังมีจะรินใหม่

อย่ามาทวนฉันทนอยถอยออกไป

เอามาณีเถิดพี่จะทำให้

ว่าพลางทางละลายแบ่งทา

จับพัดมากระพือให้แบ่งแห้ง

กอดเกล้าเข้าหยอกแผ้วยิวน

ดูเวทนาเหลือนี้นื้อแก้ง

ทาดัวเข้าให้เย็นก็เป็นไร

ไไหนเหื่อนนี้เปื้อว่าเปล่าเปล่า

มาไปนอนอย่าให้ออนอยู่เนิ่นนาน

๑ นางพมียิ้มค้อนด้วยองใจ

ไไหนเหื่อนนี้ชาช่างว่าเดา

ในมุ้งนั้นแนบงอกอกบินว่อน

ว่าพลางฟักพุ่มอ้อมแอบไป

ประคองขึ้นบนตักผลักไม่ไหว

นางพมียิ้มปิดสะดักกราน

๑ เจ้าพลายแก้วรับขวัญกระสันยิ้ม

จูบดมชมชื่นระรื่นใจ

พุดพลอดกอดเกล้าเล่านิทาน

ข้ามฝั่งมายังเกาะลงกา

แสนยากลำบากด้วยนางงาม

สิบสี่ปีจึงได้นางมาคืนเมือง

ลูปได้ตัวแล้วจะกลับมา

ทาดัวกันเถิดเป็นไรฟังพี่ว่า

ผินหน้ามาจะผัดให้เป็นนวล

ดูดังแต่งร่มใบเป็นนวลสงวน

เอาแบ่งประอกอวลตะลึงใจ

แต่จะนั่งทาแบ่งก็ไม่ได้

เหงื่อไคลตละน้ำนารำคาญ

นิจจาเจ้าลวงพี่จริงจริงจ้าน

กอดสะพานสะพักจูบแต่เบาเบา ฯ

ไ้เหงื่อไคลเปื้อนแค้นเขาแล้วเจ้า

ส่องกระจกดูเอาก็เป็นไร

ไม่ไปดูเสียก่อนไม่นอนได้

แต่ผลักไสฉุดคร่าอย่าช้านาน

แนบชิดจิตรใจให้ฟุ้งชาน

เข้าในม่านเจ้าก็กราบลงทันทใด ฯ

ประโลมพมียิ้มชื่นจิตรพิสมัย

ปราศรัยซิกซี้ด้วยปรีดา

พระอวตารตามนางมากกลางป่า

ผลาญโคตรยักขาให้ตายเปลือง

พระรามทุกข์ตรอมจนผอมเหลือง

พอสิ้นเรื่องก็พอหลับลงด้วยกัน ฯ

ก่อนหน้า

ตอนที่ ๖ พลายแก้วเข้าห้องนางสายทอง

ถัดไป

ตอนที่ ๘ พลายแก้วถูกเกณฑ์ทัพ